

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-229

28 TEMMUZ DÜNYA HEPATİT GÜNÜ

Hepatit karaciğerin iltihaplanmasıdır. En yaygın sebebi hepatit virüsleridir ancak diğer enfeksiyonlar, toksik maddeler (örneğin alkol, bazı ilaçlar) ve otoimmün hastalıklar da hepatite neden olabilmektedir. Hepatit virüslerinin A, B, C, D ve E tipi olmak üzere beş ana tipi bulunmaktadır. Bütün hepatit virüsleri akut hepatit yaparken; B, C ve D virüsleri ek olarak kronik hepatite de yol açabilmektedir. Akut hepatitte deri ve gözlerde sararma, idrarın koyulaşması, aşırı yorgunluk, bulantı, kusma ve karın ağrısı gibi belirtiler görülebileceği gibi, hiçbir belirti olmadan da hastalık geçirilebilir, ancak kronik hepatit olanlarda sıklıkla karaciğer sirozu ve karaciğer kanseri gelişmektedir.¹

Dünya çapında 2015 yılında 257 milyon kişide kronik Hepatit B Virüs (HBV) enfeksiyonu olduğu tahmin edilmektedir. Bu sayı dünya nüfusunun %3,5'ine denk gelmektedir. Dünyanın %1'inin yani 71 milyon kişinin ise kronik Hepatit C Virüsü (HCV) ile enfekte olduğu tahmin edilmektedir.² Primer karaciğer kanserlerinin yaklaşık %40'ı HBV kaynaklıdır. HBV her yıl 887 binden fazla ölüme sebep olurken, HBV ve HCV birlikte her yıl 1,34 milyon ölüme yol açmaktadır. Bu sayı tüm hepatit vakalarına bağlı ölümlerin %96'sını oluşturmaktadır.^{3,4}

Hepatit A ve E virüsü tipik olarak mikroplarla kirlenmiş yiyecekler ve su ile bulaşmaktadır. Hepatit B, C ve D virüsü ise genellikle;

- ✓ Kontrol edilmemiş kan transfüzyonu ya da kan ürünlerinin kullanımı,
- ✓ Mikroplardan arındırılmamış araçlarla yapılan tıbbi müdahaleler ya da diş müdahaleleri,
- ✓ Anneden bebeğe doğum sırasında,
- ✓ Kullanılmış enjektör paylaşımı,
- ✓ Tıraş bıçağı, diş fırçası gibi eşyaların paylaşımı,
- ✓ Mikroplardan arındırılmamış araçlarla dövme yapılması ya da başkalarının kullanmış olduğu küpe gibi vücut takılarının uygulanması,

¹[Internet] <http://www.who.int/features/qa/76/en/> Erişim: 23.07.2018.

²[Internet]<http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/255016/9789241565455-eng.pdf;jsessionid=22A53BA0106C8DA92C3FDABABC3E0595?sequence=1> Erişim: 23.07.2018.

³[Internet] <http://www.who.int/hepatitis/news-events/hbv-cure-overview/en/> Erişim: 23.07.2018.

⁴[Internet] <http://www.who.int/who-campaigns/world-hepatitis-day/2018> Erişim: 23.07.2018.

Budoküman, Dr. Çağla Susuz Merve Pul ve Dr. Emin Erkal tarafından Prof. Dr. Levent Akın danışmanlığında 24.07.2018 tarihinde hazırlanmıştır. Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:

Susuz Ç, Pul M, Erkal E, Akın L. 28 Temmuz Dünya Hepatit Günü–HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-229.

[Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/> Erişim: 28.07.2018.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-229

- ✓ Güvenli olmayan cinsel ilişki sonucunda bulaşmaktadır.^{5,1}

Mayıs 2016'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) üyesi 194 ülke viral hepatitlerin oluşturduğu halk sağlığı tehdidini 2030 yılına kadar ortadan kaldırma kararı almışlardır. Bunun için 2015 yılı vakaları temel alındığında, HBV ve HCV ile enfekte birey sayısının %90, hepatitlere bağlı ölümlerin de %65 azaltılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda :

- ✓ HBV'ye karşı bağışıklamanın sağlanması,
- ✓ Anneden bebeğe HBV geçişinin engellenmesi,
- ✓ Güvenli kan transfüzyonu ve güvenli enjeksiyonların sağlanması,
- ✓ Ortak enjektör kullanımı sonucu kişiler arası bulaşın engellenmesi
- ✓ Tarama, tanı koyma ve tedavi hizmetlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.^{6,2}

Dünya genelinde HBV ile enfekte olduğu düşünülen 257 milyon kişiden 27 milyonunun (%10,5) tanı aldığı, bunların da 4,5 milyonunun (% 16,7) 2016 yılında tedavi gördüğü tahmin edilmektedir. Tedavi kapsamı üst ve orta gelir grubu ülkelerde (%22) daha iyi olsa da dünya genelinde olması gerekenden çok düşük seviyededir.⁷ Bu sebeple DSÖ “28 Temmuz Dünya Hepatit Günü” nün bu yılki temasını “**Bilinmeyen Milyonları Bulmak**” olarak belirleyerek, bu yönde çalışmalar yaparak tanı ve tedavi önündeki engelleri kaldırmayı amaçlamaktadır.⁸

Son yıllarda geliştirilen ilaçlar sayesinde viral hepatit tedavisinde başarılı sonuçlar alınmaktadır. Önemli olan hastalığı saklamamak, tedaviye erken başlamak ve tedaviyi yarım bırakmamaktır.⁹ Unutulmaması gereken ise hepatitten korunmak tedavi etmekten daha kolay ve ucuzdur. Hepatit A ve B, günümüzde aşı ile önlenilmektedir. Hepatit B aşısı ülkemizde, bebeklere ilk dozu doğumda olmak üzere 1 ve 6 aylıkken, risk grubunda olan kişilere de yine 0, 1 ve 6 ay şeklinde üç doz olarak sağlık kuruluşlarımızda ücretsiz uygulanmaktadır. Hepatit A aşısı ise 2012 yılında, Çocukluk Dönemi Aşı Takvimine eklenerek uygulanmaya başlanmıştır. Bu aşı çocuklara 18. ay ve 24. ayda olmak üzere toplam iki doz olarak sağlık kuruluşlarımızda

⁵[Internet] <https://www.saglik.gov.tr/TR,1444/basin-aciklamasi.html> Erişim: 23.07.2018.

⁶[Internet] <http://www.who.int/hepatitis/publications/global-hepatitis-report2017/en/> Erişim: 23.07.2018.

⁷[Internet] https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/67/wr/mm6728a2.htm?s_cid=mm6728a2_w Erişim: 23.07.2018.

⁸[Internet] <http://www.worldhepatitisalliance.org/world-hepatitis-day/world-hepatitis-day-2018> Erişim: 23.07.2018.

⁹[Internet] <http://www.vhsd.org/tr/files/download/p1be3700991q4hlip1fjbrgqj64.pdf> Erişim: 15.06.2018.

Budoküman, Dr. Çağla Susuz Merve Pul ve Dr. Emin Erkal tarafından Prof. Dr. Levent Akın danışmanlığında 24.07.2018 tarihinde hazırlanmıştır.

Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:

Susuz Ç, Pul M, Erkal E, Akın L. 28 Temmuz Dünya Hepatit Günü—HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-229.

[Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/> Erişim: 28.07.2018.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-229

ücretsiz yapılmaktadır. Hepatit C virüsüne karşı aşı henüz bulunmamakta olup, bulaş yoluna ilişkin koruma önlemleri ön plandadır.⁵

Hepatitle mücadelede süreklilik gösteren eğitim programları ile “farkındalık yaratmak” ve bireylerin kendi sağlığı hakkındaki süreçlerde doğru ve bilinçli kararlar almasını sağlamak başlıca ve en önemli stratejidir.⁹